

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/172441,Konferencja-naukowa-Wygancy-tulacze-trudne-powroty-1944-1989-Bialystok-25-pazdz.html>
03.03.2026, 07:22

Strona znajduje się w archiwum.

[Następny](#)

[Powrót](#)

Konferencja naukowa „Wygnańcy, tułacze – trudne powroty 1944-1989” – Białystok, 25 października 2022

Wygnańcy, uchodźcy, emigranci, przesiedleńcy, tułacze – to różne określenia obrazujące różne losy ludzi, ale jedno ich łączy – wszyscy zostali wyrwani z własnego domu. Wszyscy musieli w dramatycznych okolicznościach opuszczać swoje domy, rodziny, przyjaciół, znajomych, musieli zostawiać to, co było im bliskie i stanowiło prozę ich życia.

25.10.2022

25 października 2022 roku w Białymstoku odbyła się konferencja naukowa Oddziałowego Biura Badań Historycznych Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku „Wygnańcy, tułacze – trudne powroty 1944-1989”.

Zgromadzonych przywitał dyrektor Oddziału IPN w Białymstoku – dr hab. Piotr Kardela, który podziękował serdecznie organizatorom za podjętą inicjatywę i po krótko wprowadził obecnych na sali w tematykę konferencji. Następnie głos zabrał naczelnik Oddziałowego Biura Badań Historycznych – dr hab. Krzysztof Sychowicz, który odczytał list okolicznościowy od marszałka województwa podlaskiego dr. Artura Kosickiego i życzył obfitego w historyczną wiedzę spotkania.

W ostatnich latach rośnie zainteresowanie tematyką emigracji Polaków w XX w., powiększa się grono badaczy oraz liczba publikacji. Odnoszą się one jednak głównie do sytuacji emigrantów poza granicami kraju, powodów, które skłoniły ich do pozostania na obczyźnie, podejmowanych tam aktywności itp. Stosunkowo niewiele wiadomo o losach tych, którzy zdecydowali się na powrót do komunistycznej Polski. Sądzi się, że pewną część z nich spotkały represje, zwłaszcza, gdy nie chcieli poprzeć nowych, narzuconych Polsce władz. Ale jak liczna była to grupa? Niektórzy wiązali nadzieję na powrót do dawnego, przedwojennego życia, ale czy było to możliwe? Czy doświadczenie wolności (emigracja „zachodnia”) lub zniewolenia (emigracja lub deportacje „wschodnie”), którego doświadczyli na emigracji, miało wpływ na przyjmowane postawy w kraju? Czy byli emigranci stanowili jakąś zauważalną część powojennej opozycji antykomunistycznej? Lub odwrotnie – mieli swój istotny udział w budowaniu aparatu państwowego i partyjnego Polski „ludowej”? To tylko niektóre pytania, które pojawiają w się w kontekście trudnych powrotów z emigracji. Zadaniem konferencji była próba podsumowania stanu badań w tym zakresie oraz sformułowanie najpilniejszych postulatów badawczych.

Podczas konferencji historycy wygłosili referaty o następującej tematyce:

Dr inż. Ryszard Parafianowicz (Akademia Sztuki Wojennej), Niechciani oficerowie. Inwigilacja żołnierzy z PSZ na Zachodzie przez służby specjalne PRL – przyczynek do biografii gen. dyw. Franciszka Skibińskiego

Dr Krzysztof Prętki (Uniwersytet Medyczny w Poznaniu), Udział wykładowców akademickich Polskiego Wydziału Lekarskiego przy Uniwersytecie w Edynburgu w powstaniu i działalności Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu od 1950 roku (referat stworzony we współpracy z dr. hab. Ewą Baum)

Dr Paweł Fornal (IPN Rzeszów), Działania represyjne rzeszowskiej bezpieki wobec powracających do kraju oficerów 2 Korpusu Polskiego i innych jednostek PSZ na Zachodzie w latach 1946-1963

Patrycja Resel (IPN Łódź), Powrót do kraju czy emigracja? Dylematy żołnierzy Okręgu Łódzkiego (IX) Organizacji Wojskowej Związek Jaszczurczy po wyjściu z niemieckich obozów koncentracyjnych

Dr Bartosz Janczak (IPN Łódź), Podpułkownik dypl. Władysław Steblik (1898-1971) - trudny powrót do powojennej Polski oficera, byłego jeńca wojennego, historia wojskowości

Anna Owczarska-Ożóg, Losy mjr. Pawła Owczarskiego po powrocie do Polski w 1947 r.

Paweł Wąs (IPN Łódź), Jerzy Szletyński (1927-2015) - od harcerza do żołnierza 2 Korpusu Polskiego

Dr Aneta Nisiobęcka (Archiwum IPN), Postawy, zwyczaje, zachowania reemigrantów z Francji i Belgii osiedlonych na Ziemiach Odzyskanych

Waldemar Tyszuk (IPN Białystok), Antoni Chrost - z republikańskiej Hiszpanii, przez ruch oporu we Francji do struktur Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego

Dr Diana Maksimiuk (IPN Białystok), Trudne decyzje rodziny Woysławów.

Koordynatorami wydarzenia z ramienia naczelnika Oddziałowego Biura Badań Historycznych IPN w Białymstoku dr. hab. Krzysztofa Sychowicza, byli historycy: Jarosław Wasilewski oraz Marek Kozak.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Białystok